

Η ΜΑΤΑΙΗ «ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ» ΤΟΥ ΚΑΤΑΡΡΕΟΝΤΟΣ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ

Πολύ λίγα πολύ αργά

Η κοινωνία χρειάζεται και θέλει Νέα Αρχή. Τίποτα λιγότερο.

Καταρρέοντα καθεστώτα στην ιστορία έχουν κοινά ουσιώδη χαρακτηριστικά. Τέτοια είναι: συγκεντρωτισμός της πολιτικής εξουσίας, γιγαντισμός του κράτους, τερατώδης γραφειοκρατία της δημόσιας διοίκησης, βαρύ κανονιστικό πλαίσιο, οργάνωση της κοινωνίας κατά φέουδα, κάστες και συντεχνίες, οικονομική ολιγαρχία, γενικευμένη αναξιοκρατία και διαφθορά, ευνοιοκρατία και ανταλλαγή αντιπαροχών, ιδίως στους διορισμούς στα ανώτερα κλιμάκια της διοίκησης, περιορισμένη οικονομική ελευθερία στα ανώτερα και μεσαία στρώματα, έλεγχος στην πληροφόρηση και γνώση των ευρύτερων λαϊκών και αστικών στρωμάτων.

Στη διαπίστωση αυτών των χαρακτηριστικών φυσικά δεν πρέπει να κοιτάμε τις τυπικές ποιότητες και δομές των καθεστώτων αλλά τα ουσιώδη τους γνωρίσματα. Οι χαρακτήρες που προανέφερα μπορούν να υπάρχουν είτε σε ένα αυτοκρατορικό χωροκεντρικό μοντέλο κράτους, είτε σε ένα εθνικό απολυταρχικό κράτος, είτε σε ολοκληρωτισμό είτε σε δημοκρατία ενός ή άλλου είδους. Η ανατομία του ΝεοΕλληνικού Καθεστώτος Leviathan που έχω κάνει δείχνει επίσης όλες αυτές τις ιδιότητες.

Καταρρέοντα καθεστώτα στην ιστορία τείνουν να εμφανίζουν στις ακροτελεύτιες φάσεις ζωής τους (ή μάλλον θανάτου τους) μια διορθωτική ροπή ανάνηψης που εκφράζεται σε μια προβαλλόμενη και επαναπροβαλλόμενη μεταρρυθμιστική agenda, ρηχότερη ή βαθύτερη, στενότερη ή ευρύτερη, μαλθακότερη ή ριζοσπαστικότερη κατά περίπτωση. Αλλά πρώτον, η μεταρρυθμιστική αυτή agenda συνήθως δεν υλοποιείται στην ολότητα της σύλληψής της. Εσωτερικές διαμάχες του καθεστώτος (τα παιχνίδια διανομής εξουσίας με τα οποία έχει υποκατασταθεί η μέγιστη πολιτική τέχνη) και τα εμπεδωμένα συμφέροντα του status quo εμποδίζουν τους σηματοφόρους της μεταρρύθμισης, και όπου ακόμη αποδειχθούν γνήσιοι εκφραστές της, να εκτελέσουν το αναγκαίο έργο. Και δεύτερον, οι μεταρρυθμίσεις αυτές, ακόμη και σαν agenda, είναι στις περισσότερες περιπτώσεις πολύ λίγο πολύ αργά. Δεν μπορούν και δεν θα μπορούσαν να ξαναζωντανέψουν το θνήσκον απλώς μεταρρυθμίζοντάς το, περισσότερο ή λιγότερο.

Το μόνο που σώζει σε τέτοιες έσχατες καταστάσεις είναι μια τετραπλή στρατηγική, ανελέητα ριζοσπαστική στις αναγεννητικές και όχι απλώς διορθωτικές τομές που θα κάνει, μια στρατηγική που θα επιφέρει ταυτόχρονη μεταστοιχείωση σε όλα τα πεδία της λειτουργίας της κοινωνίας και της δόμησής της σε κράτος, που θα γκρεμίζει τα κάθε είδους είδωλα του αποτυχόντος καθεστώτος και που θα διέπεται απόλυτα στα πάντα από την

αρχή της ατομικής ελευθερίας σε σκέψη, επιδίωξη και δράση. Είδαμε κλασσικά παραδείγματα τέτοιων ιστορικών νεκραναστάσεων σε προηγούμενο άρθρο μου (6 Νοεμβρίου 2010), την Αθήνα του 600 π.Χ., την Ρώμη του 390 π.Χ., την Πρωσσία του 1806. Αλλά μιλάω εδώ αντιθέτως για Καθεστώτα που είναι ανίκανα να αντιληφθούν τι γίνεται σε όλη του την κλίμακα και σημασία, ανόητα για να καταλάβουν το Άνυσμα της Ιστορίας, αδύναμα για να συλλάβουν και εφαρμόσουν τη μόνη στρατηγική σωτηρίας. Σαν το Καθεστώς στη χώρα μας, που πιστεύει, ή μάλλον προσπαθεί να γλιτώσει εαυτό (όχι τη χώρα) εξαπατώντας, ότι σωτηρία είναι δυνατή με το αμνημόνευτο Μνημόνιο και την αέναη κοροϊδία των διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων. Πολύ πολύ λίγα, πολύ πολύ αργά – ακόμη κι αν τα πάρουμε σοβαρά. Αλλά δεν το παίρνουμε. Εχει ανεπανόρθωτα χάσει κάθε αξιοπιστία.

Το Ancien Regime στη Γαλλία προ της Μεγάλης Επανάστασης είναι ένα διδακτικό παράδειγμα. Είχε όλα τα χαρακτηριστικά που προανέφερα ενός Καθεστώτος στα τελευταία στάδια φθοράς. Ο Λουδοβίκος 16ος ήταν ένας κοινός τίμιος άνθρωπος χωρίς ιδιαίτερα χαρίσματα. Είδε όμως ότι τα πράγματα δεν πάνε καλά και δεν μπορούν να μείνουν ως έχουν. Ανέθεσε την εκπόνηση και εφαρμογή μιας Μεταρρυθμιστικής Ατζέντας στον σπουδαίο στοχαστή και οικονομολόγο Turgot, ως Υπουργό Οικονομικών. Η αντίδραση του κατεστημένου στον εξορθολογισμό της εθνικής οικονομίας και των οικονομικών του κράτους που προσπάθησε να επιφέρει ο Turgot, οδήγησε στην απομάκρυνσή του. Ο Λουδοβίκος επανήλθε στην απόφασή του διορίζοντας Υπουργό Οικονομικών τον de Calonne (1783-1787) και εν συνεχεία τον de Brienne (1787-8), οι οποίοι συνέχισαν τα σχέδια και την πολιτική του Turgot. Μια ανίερη de facto συμμαχία μεταξύ της Αυλής, των μεγάλων αντιδραστικών συμφερόντων (τιτλούχοι, γεωκτήμονες, Εκκλησία) και αστικών στρωμάτων που κέρδιζαν από τη σπατάλη των ηγετικών ομάδων οι οποίες καταχρέωναν τη χώρα υπό καθεστώς επιπροσθέτως φορολογικού παραλογισμού υπέρ τους, εμπόδιζε τις μεταρρυθμίσεις και οδήγησε στη χρεωκοπία της Γαλλίας το 1788. Το 1789 εξερράγη η Μεγάλη Γαλλική Επανάσταση. Το Ancien Regime τελείωσε. Δεν μπορούσε να μεταρρυθμιστεί επαρκώς. Μια νέα ιστορία άρχιζε.

Είναι σαν να διαβάσει κανείς την τωρινή ιστορία του ΝεοΕλληνικού Καθεστώτος. Το καθεστώς της Σοβιετικής Ένωσης στα 1970 και 1980: τερματική παρακμή, μεταρρυθμίσεις Γκορμπατσόφ (1985), Μεταστροφή (Perestroika) και Ανοικτότητα (Glasnost). Τον Οκτώβριο του 1990 το Ανώτατο Σοβιέτ απεφάσισε την εισαγωγή της οικονομίας της αγοράς. Λίγο μετά η Σοβιετική Ένωση διελύθη. Το Καθεστώς αντί να μεταρρυθμιστεί κατέρρευσε.

Καθεστώτα που έχουν αφεθεί να φθάσουν στην τερματική φάση ανικανότητας, διαφθοράς και γενικού ανορθολογισμού, δεν μπορούν να μεταρρυθμιστούν. Έχουν δημιουργήσει ένα πλέγμα που καταπνίγει την ελεύθερη δημιουργική δράση του ατόμου ενώ ταυτόχρονα την απομυζά. Η αντίφαση αυτή τα σκοτώνει. Έτσι η Κοινωνία γλιτώνει από το Καθεστώς που και την τυραννεί και παρασιτεί σε αυτήν. Οι Μεταρρυθμιστές του Καθεστώτος, γνήσιοι και μη, σκληρότεροι και μαλακότεροι, δουλεύουν εκόντες άκοντες γι' αυτήν την απαλλαγή, ενώ θέλουν να την αποφύγουν. Η «πονηρία» της Ιστορίας!

Καθεστώτα του είδους που περιγράφω είναι σε ριζική διάσταση προς την κοινωνία. Τα συμφέροντα των δύο μερών είναι ασύμβατα και αντιφατικά σε όλους τους τομείς του συλλογικού βίου. Ας πάρουμε την ΝεοΕλληνική οικονομία για παράδειγμα. Την χαρακτηρίζει:

1/ Αχαλίνωτος Κρατισμός. Γιγαντιαίος παρεμβατισμός του κράτους στην οικονομική δραστηριότητα.

Πρώτον, με (νομικά ή ουσιαστικά) δημόσιους οργανισμούς και ιδρύματα που ασχολούνται κατ' ευθείαν με την οικονομική λειτουργία σε νευραλγικούς ιδίως τομείς. Αυτό το λέω με αρνητική αξιολόγηση φυσικά. Το κράτος ως επιχειρηματίας και καπιταλιστής, συνήθως μονοπωλιακός.

Δεύτερον, με τον αποφασιστικό ρόλο της πολιτικής εξουσίας στην μεγάλη οικονομική δραστηριότητα και στον ιδιωτικό τομέα- προμήθειες, δημόσια έργα και κατασκευές, τηλεπικοινωνίες και μεταφορές, χρηματοπιστωτικά ιδρύματα κ.ά. Οι μεγάλοι παίκτες στην Ελληνική Οικονομία είναι ως επί το πλείστον δημιουργήματα του κράτους. Δεν αποτελεί έκπληξη η ταπεινή έλλειψη ανταγωνιστικότητάς τους στο παγκοσμιοποιημένο σύστημα.

Και τρίτον, με τον ασφυκτικό έλεγχο που ασκούν οι μηχανισμοί του κράτους στην μεσαία και μικρή οικονομική δραστηριότητα μέσω βαρύτατου κανονιστικού πλαισίου εσκεμμένης αοριστίας, συνεχούς μεταβλητικότητας και αυθαίρετης εφαρμογής, καθώς και αφαιμακτικής φορολογίας σε σχέση ιδίως με την αξία του προσφερόμενου από το κράτος αγαθού—γεγονότα που προκαλούν επιπρόσθετη αναποτελεσματικότητα και τα οποία επίσης δημιουργούν έντονα απωθητικό επενδυτικό κλίμα.

2/ Ολιγαρχία. Η οικονομική ολιγαρχία δεν ορίζεται κυρίως από το πόσοι είναι οι μεγάλοι παίκτες, αλλά με το οικονομικό περιβάλλον στο οποίο ενεργοποιούνται. Ευάριθμα τέτοια συμφέροντα σε κρατιστικό πλαίσιο σαν αυτό που περιέγραψα συνιστούν ολιγαρχία. Και αντιθέτως, ακόμη και μονοπώλιο σε ουσιαστικά ελεύθερο και ανταγωνιστικό περιβάλλον δεν αποτελεί αναγκάτως ανωμαλία της αγοράς. Στο ΝεοΕλληνικό Σύστημα η ολιγαρχία ορίζεται από την κρατική διαπλοκή μέσω της εξυπηρέτησης που προσφέρει η πολιτική εξουσία.

3/ Φεουδαρχισμός. Ο καταμερισμός της οικονομικής δραστηριότητας με εκτεταμένα φαινόμενα ομαδοποίησης σε φέουδα και συντεχνίες με πρακτικές αγέλης και τιμωρία των ανεξάρτητων παικτών. Η εν πολλοίς κάθετη και πελατειακή διάρθρωση της οικονομικής λειτουργίας ιεραρχικά με ανάρτηση στο κράτος αντί της οριζόντιας και ανταγωνιστικής επί κοινού ελευθερού εδάφους.

Στα τρία βασικά αυτά χαρακτηριστικά της ΝεοΕλληνικής οικονομίας, κοινωνία και χώρα από την μια μεριά, και Leviathan από την άλλη, έχουν αντιδιαμετρικά συμφέροντα. Η κοινωνία περιλαμβάνει μεγάλο, μεσαίο, μικρό κεφάλαιο, εργασία, ικανότητα και γνώση αδιακρίτως. Η αγεφύρωτη αντίθεση συμφερόντων σε ένα ελεύθερο, φυσικό σύστημα δεν είναι ταξική, είναι μεταξύ ελευθερίας και ψευδώνυμης προστασίας – εννοώ προστασίας που επικαλείται κοινωνική ευαισθησία προς τους ασθενέστερους για να ευνοήσει στην πραγματικότητα τους λίγους και τεχνητά μεγάλους της συστηματικής διαπλοκής και τους πελάτες και φεουδαρχικούς εξαρτηματικούς της.

Να δώσω ένα συγκεκριμένο παράδειγμα της αγεφύρωτης αντίθεσης κοινωνίας και Leviathan. Δεν μπορούμε να βγούμε από το τέλμα αν δεν απελευθερωθούμε από το Σύστημα. Αλλά η απελευθέρωση για το συμφέρον της κοινωνίας πρέπει να είναι καθολική: εργασιακή να μην ασφαλώς και αντισυντεχνιακή (με φρόνηση και συνείδηση πάντως ότι τα προβλήματα τα δημιούργησαν όχι οι εργαζόμενοι και οι επαγγελματίες που «προστατεύονται» με κλειστές ρυθμίσεις, αλλά η πολιτική εξουσία και οι εντολείς της που τους «προστάτεψαν» για να τους πελατοποιήσουν) – αλλά πρωτίστως η απελευθέρωση πρέπει απαραίτητα να εφαρμοσθεί στον τομέα της μεγάλης και κρατικοεξαρτημένης οικονομικής δραστηριότητας για να συντριβεί η ολιγαρχία και ο φεουδαρχισμός. Και αυτό ακριβώς είναι που η πολιτική εξουσία ΔΕΝ κάνει. Την κοινωνία όμως δεν την συμφέρουν κρατικοκεντρικές επενδύσεις και κρατικοκεντρική οικονομία. Το Leviathan όμως ζει από

αυτές και με αυτή.

Ιδού απλά και καθαρά το όλο ζήτημα σε ένα παράδειγμα. Και έτσι ανάλογα μπορεί να εξειδικευθεί σε όλες τις προτεινόμενες «μεταρρυθμίσεις». Οι οποίες είναι για γέλια. Σε κάθε δειλο και ανάξιο λόγου άνοιγμα εισάγονται βαρύτατα άλλα κλεισίματα. Ολιγαρχία, φεουδαρχισμός και κρατισμός μένουν ανέγγιχτα. Γι αυτό η Κοινωνία των Δημιουργών κλωτσάμε αυτού του είδους τις μεταρρυθμίσεις.

Το ΝεοΕλληνικό Leviathan δεν μπορεί να μεταρρυθμισθεί. Οι άνθρωποι του Συστήματος που προκάλεσαν την καταστροφή δεν μπορούν να μας σώσουν! Για να σωθεί η χώρα και να απελευθερωθεί η κοινωνία πρέπει να χαθεί το Leviathan.

Η Κοινωνία των Δημιουργών ξέρει, και το βροντοφώναξε με τη μεγαλειώδη αποχή της στις πρόσφατες εκλογές, ότι δεν θα αρχίσει η πραγματική απελευθέρωσή της και η ουσιαστική διαδικασία ανάταξης της χώρας, πριν σαρωθεί το Καθεστώς. Μέρος του οποίου είναι το πολιτικό Σύστημα.

Πάνε οι μωροί να (ψιλο)μεταρρυθμίσουν το Leviathan! Για να το σώσουν. Θα σαρωθούν μαζί του. Τετέλεσται. Ήγγικεν η ώρα των Δημιουργών!

Η κοινωνία ξέρει. Το συμφέρον της δεν είναι το συμφέρον του Leviathan. Ας το γνωρίζουν και οι ξένοι φίλοι μας! Μη κάνουν ξανά το ίδιο «λάθος» ή επιλογή, το καλό που τους θέλουμε.

[Δημοσιεύθηκε στην "ΕΞΠΡΕΣ"]